

20. sajandi ehituspäränd

Kaitsmine ja restaureerimine

Triin Talk

Muinsuskaitseamet

**VALIKUD 20. SAJ EHITESTE KAITSE ALLA
VÕTMISEL**

- Kokku 5260 ehitismälestist
- Sh 144 Nõukogude-aegset
- Nendest 78 militaarrajatist
- 66 tsiviilarhitektuuri näidet

Projekt “Eesti XX sajandi (1870-1991) väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs”

Projektiga tehti

- Kaardistatud üle 3000 objekti
- Avalik register
<http://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture>
- 130 eksperdihinnangut

Peale projekti

- 2013 registri korrastamine, materjalide ülespanek
- 2014? teavituskirjad omavalitsustele
- 2014 Loksa autobussijaam ja Viljandi tuletõrjedepoo tunnistati mälestiseks.
- Lõpusirgel Ugala teater, Rapla KEK, Tudulinna HEJ, Kulla leerimaja ...

Valikute köögipool

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA		
VALD	ADDRESS	LISATEAVE	PERIOOD			TÜPOLOOGIA					EKSPERDI ETTEPANEK					KOMISJONI OTSUS					TULEMUS	EDASINE TEGEVUS						
			I	II	III	EL	AD	TH	TN	SP	EK	DO	VA	AM	ML	MU	EK	DO	VA	AM			ML	MU	AU	OK		
saadetud 27.01	Kõrgessare, Sadama tee 1, 3, 4, 5, 6, 8, 10	Sõjav.elamud, klubi			x		x								x						x					AV	ML	
Vastus 1.1-7/212-1	Kiduspe	palvemaja	x				x							x										x	x	AV		
	Kõrgessaare	teemeistri maja					x																				AV	
	Kõpu	palvemaja	x				x						x											x	x	AV		
	Lauka	palvemaja	x				x							x											x	x	AV	EK tulevikus
	Lauka	koolimaja			x				x					x							x				x	x	AM	
	Lehtma	sadama väravah.	x				x														x						AM	
	Luidja, Müntri	kpl-elamu	x				x								x						x						AM	
	Malvaste	koolimaja	x				x						x												x	x	EK: RKM	RKM
	Heltermaa mnt 6	ärihoone			x		x								x									x			ei kuulu	
	Kabeli 3	palvemaja	x				x									x									x	x	on juba RKM	
	Keskväljak 3	kontor			x		x								x						x						AM	
	Keskväljak 7	kauplus			x		x								x						x						AM	
	Käina mnt 13	palvemaja	x				x							x											x	x	AV	
	Lubjaahju tn 3	restoran			x		x							x													AV	
	Pikk tn 24	elamu			x		x								x										x		ei kuulu	
	Pikk tn 26	kogudusemaja	x				x								x										x		AV	
	Pikk tn 58	eramu	x				x								x												AV	
	Rahu tn 2	haigla			x		x								x												AV	
	Rookopli tn 18	Kultuurimaja			x		x								x												AV	
	Sadama tn 15, 15b	keskus			x		x								x												AV	
	Tiigi tn 21	kohtumaja	x				x							x											x		on juba RKM	
	Tiigi tn 5	kauplus			x		x																		x		ei kuulu	
	Uus 4	koolimaja			x		x								x						x				x	x	AM	
	Vabaduse 5	elamu			x		x								x												AM	
	Vabaduse tn 13	võõrastemaja			x		x								x												AV	
	Vabaduse tn 42	eramu			x		x								x												AV	
	Vabrikuväliak 1	kontor			x		x								x												AV	

Loksa autobussijaam 1939

Elmar Lohk

Viljandi tuletõrjedepoo, 1977

Toomas Rein

Rapla KEKi haldushoone 1977

Toomas Rein

Selektsioon

Ühekaupa ettepanekute kaalumine

- -väga subjektiivne
- -keeruline valikut põhjendada

Alusuuringu alusel

- Natuke vähem subjektiivne
- -välistame pikaks ajaks need objektid, mis ei osutunud valituks

VALIKUD RESTAUREERIMISEL (REKONSTRUEERIMISEL)

Vähettätsaid detaile on vähe

-“Teise kategooria” mälestised?

Natuke nagu on – koos
tööstusarhitektuuri, abihoonete ,
korterimajadega jms

- Autentsete materjalide säilitamine?

Suuremad tükid, tootmisest väljas
elemendid teevad selle keerukamaks

Põltsamaa kino, 1983

A. Pähn

- Võib soovustada, avatäited vahetada

Rapla KEKi haldushoone

- Võib soojustada, avatäiteid vahetada, keraamilised plaadid säilitada ainult 1. korrusel

Tallinna elektrijaama suur estakaad

- Tuleb taastada koopiana
- «Alles sõitis siit üles 100 tonni kivi nädalas ning nüüd ei saa päevas kahte jaapanlaste gruppi üles viia,» oli muinsuskaitseosakond Ümara sõnul hämmingus.

Elamu Tartu mnt 24, 1957

See oli ka
stalinistlik
arhitektuur

Läänemeremaade konverents:
II MS järgne ehituspärand
2016 sept Kielis

Ootan Teie ettekandeteemasid
triin.talk@muinas.ee